

आधारभूत तहमा सिकाइ आपूरण र द्रुत सिकाइ सहयोगसम्बन्धी
अभिमुखीकरण

प्रशिक्षक निर्देशिका

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

प्रकाशक

नेपाल सरकार

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र

सानोठिमी, भक्तपुर

©: प्रकाशकमा

संस्करण:

प्राविधिक सहयोग

लेआउट डिजाइन

मुद्रण:

सुझाव तथा सल्लाह

श्री चूडामणि पौडेल

श्री रुद्रप्रसाद अधिकारी

लेखन तथा सम्पादन

श्री गीरमान थापा

डा. गणेशप्रसाद भट्टराई

श्री विनोदप्रसाद पन्त

श्री शङ्कर अधिकारी

श्री परशुराम तिवारी

श्री श्यामप्रसाद आचार्य

श्री रजनी धिमाल

श्री राजु श्रेष्ठ

श्री सरस्वती भट्टराई लुईटेल

श्री जगन्नाथ अधिकारी

श्री खिलनारायण श्रेष्ठ

श्री सुमन अधिकारी सिलवाल

श्री कुमार घिमिरे

श्री मीना श्रेष्ठ

श्री रविना महर्जन

श्री उमेश अधिकारी

श्री यमबहादुर थापा

भूमिका

कोभिड-१९ को महामारीका कारण विद्यालयहरू बन्द हुन पुगे । यसले गर्दा लामो समयसम्म विद्यालयको नियमित पठनपाठन अवरुद्ध हुन गयो । नियमित रूपमा विद्यालय उपस्थित भई शिक्षक र सहपाठी साथीहरूसँग छलफल तथा अन्तर्क्रियामा सहभागी हुन नपाउँदा तथा उक्त समयमा शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गर्न पूर्वाधार र दक्षताको कमीका कारणले समेत सिकाइ सहजीकरण पर्याप्त नहुँदा धेरै बालबालिकाको सिकाइमा क्षति हुन गयो । बालबालिकाको सिकाइको क्षतिको आपूर्ण नगरेसम्म उनीहरूको प्राज्ञिक कार्य सम्पादन मजबुद हुन सक्दैन । यसबाट भविष्यमा सक्षम नागरिक उत्पादनमा अवरोध सिर्जना हुन जान्छ । तसर्थ सिकाइ क्षतिको आपूर्ण र द्रुत सिकाइ अति आवश्यक देखिएको छ ।

बालबालिकाको सिकाइ क्षतिको पहिचान गरी उनीहरूलाई सिकाइ सहायता उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारले सिकाइ आपूर्ण र द्रुत सिकाइ योजना निर्माण गरेको छ । साथै उक्त योजना कार्यान्वयन गर्न कार्यविधि समेत विकास गरेको छ । उक्त कार्यविधिअनुसार बालबालिकाको क्षति पहिचान गर्न सिकाइ क्षतिको परीक्षण गरी सिकाइ स्तरको वर्गीकरण गर्न, वर्गीकृत विद्यार्थीलाई फरक फरक सिकाइ सहायता उपलब्ध गराउन र पुनः सिकाइको लेखाजोखा गर्दै द्रुत सिकाइलाई बढावा दिन शिक्षक प्रधानाध्यापक तथा शिक्षा सम्बद्ध सरोकारवालाहरूको क्षमता विकास गर्न अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि यो सामग्री विकास गरिएको छ ।

यस सामग्रीमा सिकाइ क्षतिको अवधारणा, सिकाइ स्तर पहिचानका लागि साधनको प्रयोग, विद्यार्थी सिकाइ स्तरको अभिलेखीकरण र वर्गीकरण, सिकाइ आपूर्णका लागि योजना र कार्यान्वयन र द्रुत सिकाइसम्बन्धी विषयवस्तुहरू समावेश गरिएका छन् । सहभागी केन्द्रित र क्रियाकलापमा आधारित हुने गरी व्यापक छलफल र अन्तर्क्रिया सुनिश्चित हुने गरी अभिमुखीकरणका क्रियाकलापहरू तर्जुमा गरिएका छन् ।

यस तालिम सामग्रीको विकासमा संलग्न सबै विज्ञ महानुभावहरू धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ । यसको कार्यान्वयनमा संलग्न महानुभावहरूबाट रचनात्मक सुझावको केन्द्र सदैव अपेक्षा गर्दछ ।

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

सिकाइ आपूरण र द्रुत सिकाइ सहयोगसम्बन्धी अभिमुखीकरण

दिन	पहिलो सत्र १ घण्टा ३० मिनेट	ब्रेक	दोस्रो सत्र १ घण्टा ३० मिनेट	ब्रेक	तेस्रो सत्र १ घण्टा ३० मिनेट
पहिलो	■ उद्घाटन, परिचय ■ सिकाइ क्षतिको परिचय ■ विश्व परिवेश र नेपालको सन्दर्भमा सिकाइ क्षतिको अवस्था ■ ReAL Plan र SOP को परिचय ■ उपचारात्मक शिक्षण र द्रुत सिकाइको परिचय		■ सिकाइ स्तर पहिचान गर्नका लागि साधन र तरिकाहरूको परिचय र प्रयोग ■ विद्यार्थीको सिकाइ स्तरको अभिलेखीकरण र अनलाइन रिपोर्टिङ		■ उपचारात्मक शिक्षणका लागि नतिजा विश्लेषण र विद्यार्थी वर्गीकरण ■ विद्यार्थीको नतिजाका आधारमा विषयवस्तु छनोट
दोस्रो	■ सिकाइ आवश्यकताका आधारमा क्रियाकलाप पहिचान र प्रयोग		■ वर्गीकृत विद्यार्थी समूहका आधारमा क्रियाकलाप कार्यान्वयनका लागि विषयगत योजना निर्माण र कार्यान्वयन		■ मध्यावधि/सुधारात्मक मूल्याङ्कन, पञ्च मूल्याङ्कन र नतिजाका आधारमा पुनः वर्गीकरण र अभिभावक अन्तर्क्रिया ■ विभिन्न निकायको भूमिका ■ कार्ययोजना निर्माण, तालिम मूल्याङ्कन र समापन

सिकाइ क्षतिको अवधारणा

दिन : पहिलो

सत्र : पहिलो

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

परिचय

पाठ्यक्रमका अपेक्षित सक्षमता तथा सिकाइ उपलब्धि हासिल हुन कठिनाइ, ढिलाइ, अवरोध भई क्षति भएको अवस्था नै सिकाइ क्षति हो। कोभिड-१९ को महामारीले विश्व परिवेशमा नै बालबालिकाको सिकाइमा असर पुगिरहेको छ। नेपालको सन्दर्भमा कोभिड-१९, भूकम्पलगायतका अन्य असहज परिस्थितिले बालबालिकाको सिकाइ सक्षमता र मनोसामाजिक अवस्थामा पारेको असर सम्बोधन गर्नका लागि सिकारुको सिकाइ स्तर पहिचान गरी तदनुरूपको सिकाइ रणनीति अवलम्बन गर्नुपर्ने अवस्था छ। सिकाइ क्षतिबाट पर्ने प्रभावको न्यूनीकरण र समयमै सम्बोधन गर्न सिकाइ आपूर्ण आवश्यक छ। तसर्थ यस सत्रमा सिकाइ क्षतिको परिचय, नेपाल र विश्व परिवेशमा सिकाइ क्षतिको अवस्था र सन्दर्भका बारेमा चर्चा गरिने छ।

उद्देश्य

यस सत्रको अन्त्यमा सहभागीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुने छन् :

- विद्यार्थीको सिकाइ क्षतिमा परिचित हुन
- विश्व र नेपालको परिवेशमा सिकाइ क्षतिको अवस्था र सन्दर्भ छलफल गर्न
- सिकाइ आपूर्णका लागि कार्यान्वयन गर्न सकिने क्रियाकलापहरू तयार गर्न

मुख्य विषयवस्तु

- सिकाइ क्षतिको परिचय
- विश्व र नेपालको परिवेशमा सिकाइ क्षतिको अवस्था र सन्दर्भ
- सिकाइ आपूर्णका लागि कार्यान्वयन गर्न सकिने क्रियाकलापहरू

सामग्री

- सिकाइ आपूर्ण र द्रुत सिकाइ योजना (ReAL)
- घटना अध्ययन
- विश्व र नेपालको परिवेशमा सिकाइ क्षतिको अवस्था, आपूर्णका लागि भएका प्रयासहरूको पाठपत्र
- पावरप्वाइन्ट

सहजीकरण क्रियाकलाप

क्रियाकलाप नं. १: सोच, जोडी कार्य र अनुभव आदानप्रदान (TPS)

(१५ मिनेट)

- सहभागीहरूले विद्यार्थीको सिकाइ क्षतिको बारेमा बुझेका विषयवस्तु र अनुभवलाई ३ वाक्यमा टिपोट गर्न लगाउनुहोस् ।
- सहभागीले टिपेका विषयवस्तुलाई जोडीमा छलफल गरी साझा धारणा बनाई प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस् ।
- सहभागीलाई सत्रका विषयवस्तु जानकारी गराउनुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. २: सिकाइ क्षतिसम्बन्धी शब्दावलीमा समूह कार्य

(२५ मिनेट)

- सहभागीलाई चार समूहमा विभाजित भई बस्न लगाउनुहोस् ।
- समूहगत रूपमा सिकाइ सङ्कट, सिकाइ गरिबी, सिकाइ क्षति, सिकाइ आपूर्ण लेखिएका मेटाकार्ड वितरण गर्नुहोस् ।
- आफ्नो समूहलाई परेको शब्दावलीको बारेमा छलफल गर्न लगाउनुहोस् ।
- छलफलका आधारमा समूहको साझा बुझाइ प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस् ।
- सिकाइ क्षतिको अवधारणासँग सम्बन्धित शब्दावली सिकाइ सङ्कट, सिकाइ क्षति, सिकाइ आपूर्ण, सिकाइ आपूर्णका बारेमा पावरप्वाइन्ट प्रस्तुतिका आधारमा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

(नोट: सिकाइ क्षतिसम्बन्धी शब्दावलीको बारेमा शिक्षक स्रोत सामग्रीमा हेर्न सकिने)

क्रियाकलाप नं. ४: विश्व र नेपालको परिवेशमा सिकाइ क्षतिसम्बन्धी बिचमा कलम

(२५ मिनेट)

- सहभागीलाई १, २, ३ र ४ नम्बर भन्न लगाउनुहोस् र आफूलाई परेको नम्बर सम्झन लगाउनुहोस् ।
- १, १ जतिलाई पहिलो समूहमा, २, २ जतिलाई दोस्रो समूहमा, ३, ३ जतिलाई तेस्रो समूहमा र ४, ४ जतिलाई चौथो समूहमा बस्न लगाउनुहोस् ।
- सो समूहअनुसार देहायबमोजिमको विषयवस्तुसँग सम्बन्धित सामग्री अध्ययन र छलफल गर्न दिनुहोस् ।

समूह	अध्ययन गर्नुपर्ने विषय
१	विद्यार्थी सिकाइ क्षतिका सम्बन्धमा विश्व परिवेश र सिकाइ आपूर्णका लागि भएका प्रयत्नहरू
२	विद्यार्थी सिकाइ क्षतिका सम्बन्धमा नेपालको परिवेश
३	विद्यार्थी सिकाइ आपूर्णका लागि नेपालमा हालसम्म भएका प्रयत्नहरू
४	सिकाइ आपूर्णका लागि भविष्यमा गर्न सकिने क्रियाकलापहरू

- समूहगत रूपमा अध्ययन गरेपछि बिचमा कलम रणनीतिको प्रयोग गरी समूहमा भएको छलफल प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस् ।
- विश्व परिवेशमा सिकाइ क्षतिको अवस्था र आपूर्णका लागि भएका प्रयासहरू तथा कोभिड-१९ लगायत अन्य असहज परिस्थितिले नेपालको परिवेशमा सिकाइ क्षतिको अवस्था र आपूर्णका लागि भएका प्रयास

(ReAL plan र SOP को बारेमा जानकारीसमेत) र सिकाइ क्षति आपूर्णका लागि गर्न सकिने कार्यहरूका बारेमा पावरप्वाइन्ट प्रस्तुतिका आधारमा थप स्पष्ट पार्नुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. ५: उपचारात्मक शिक्षण र द्रुत सिकाइको अवधारणामा अन्तर्क्रिया (२० मिनेट)

- सहभागीलाई समूहमा छलफल गरी उपचारात्मक शिक्षण र द्रुत सिकाइको बारेमा छलफल गरी मेटाकार्डमा लेख्न लगाउनुहोस् ।
- प्रत्येक समूहलाई मेटाकार्डमा लेखेका कुरा प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस्
- समूहको प्रस्तुतिपश्चात् पावरप्वाइन्ट प्रस्तुतिका आधारमा प्रष्ट पार्नुहोस् ।

प्रतिबिम्बन

(५ मिनेट)

तलका प्रश्न सोधी मूल्याङ्कन गर्नुहोस्:

- सिकाइ क्षति भनेको के हो ?
- उपचारात्मक शिक्षण भन्नाले के बुझिन्छ ?
- द्रुत सिकाइ भनेको के हो ?

सिकाइ स्तर पहिचानका लागि साधन र तरिकाहरूको प्रयोग तथा अभिलेखीकरण

दिन : पहिलो

सत्र : दोस्रो

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

परिचय

विद्यार्थीको सिकाइ स्तर सँधै फरक फरक नै हुन्छ । सामान्य वा असामान्य जुनसुकै अवस्थामा पनि विद्यार्थी विभिन्न सिकाइ स्तरका हुन्छन् । कोभिड-१९ का कारणले भएको विद्यालय बन्दाबन्दीको असरले सिकाइमा क्षति पुर्याएको छ । उक्त क्षति आपूरण गरी सिकाइको गतिमा तीव्रता ल्याउनका लागि सिकाइ आपूरण र द्रुत सिकाइ योजना ल्याइएको छ । उक्त योजनाअनुसार निदानात्मक साधनको प्रयोग गरी विद्यार्थीको सिकाइ स्तर पहिचान गर्ने र सोहीबमोजिम शिक्षण सिकाइका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी क्षति भएको सिकाइ आपूरण गर्ने र नियमित सिकाइलाई द्रुततर बनाउने कुरा उल्लेख गरिएको छ । यी कुराहरूका लागि सिकाइ स्तर पहिचान गर्नु आवश्यक भएकाले यस सत्रमा सिकाइ स्तर पहिचानका लागि प्रयोग गरिने निदानात्मक साधनको परिचय र यसको प्रयोग विधिका बारेमा छलफल गरिने छ ।

उद्देश्य

यस सत्रको अन्त्यमा सहभागीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुने छन् :

- सिकाइ स्तर पहिचानका लागि प्रयोग गरिने निदानात्मक साधनका परिचय दिन
- सिकाइ स्तर पहिचानका लागि प्रयोग गरिने निदानात्मक साधनका प्रयोग विधि बताउन
- सिकाइ स्तर पहिचानका लागि प्रयोग गरिने निदानात्मक साधन प्रयोग गर्न
- विद्यार्थीको प्राप्ताङ्कलाई कोडिड गरी तथ्याङ्क प्रविष्टि गर्न

मुख्य विषयवस्तु

- निदानात्मक साधनको परिचय
- निदानात्मक साधनको प्रयोग

सामग्री

- सबै सहभागीलाई पुग्ने गरी क्रियाकलाप १ र २ मा उल्लेख गरिएका कार्य पानाहरू (Worksheets)
- सबै विषयका न्यूनतम सिकाइ सक्षमताको परीक्षणका लागि तयार पारिएको विषयगत तथा कक्षागत ढाँचा र प्रश्नपत्रहरू (परीक्षण साधनहरू)

सहजीकरण क्रियाकलाप

क्रियाकलाप नं. १: जोडा मिलाउने

(५ मिनेट)

- सबै सहभागीहरूलाई तल दिइएको वर्कसिट दिई देब्रे लहरमा रहेका शब्दावलीहरूका अर्थ दायाँ लहरबाट दिइएका शब्दावलीबाट छानेर जोडा मिलाउन भन्नुहोस् ।

कार्यपाना १

क. आधारभूत तहभन्दा मुनिका विद्यार्थी	अ. मध्यमभन्दा पनि कमजोर
ख. आधारभूत तहका विद्यार्थी	आ. असाधारण रूपमा सक्षम
ग. औसतभन्दा मुनिका विद्यार्थी	इ. सम्बन्धित कक्षा तहको भन्दा कमजोर
घ. निपुण वा कुशल विद्यार्थी	ई. सम्बन्धित कक्षा तहका लागि उपयुक्त

- सहभागीहरूको उत्तर सुन्नुहोस् र पृष्ठपोषण दिनुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. २: सिकाइ स्तरको अवधारणासम्बन्धी प्रस्तुतीकरण**(१० मिनेट)**

- सहभागीहरूलाई विद्यार्थीलाई माथि बायाँ लहरमा दिइएका स्तरमा कसरी वर्गीकरण गर्न सकिन्छ, सोध्नुहोस् ।
- सहभागीहरूको विचार सुन्नुहोस् र तलको बाकसमा दिइएको कुरा अन्तरक्रियात्मक रूपमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

- सामान्य वा असामान्य जुनसुकै अवस्थामा पनि विद्यार्थी विभिन्न सिकाइ स्तरका हुन्छन् ।
- नेपालमा पनि कोभिडका कारणले भएको सिकाइ क्षति आपूर्ण गरी विद्यार्थीको सिकाइलाई उपयुक्त स्तरमा पुर्याउनका लागि सिकाइ क्षति आपूर्ण र द्रुत सिकाइ योजना ल्याइएको छ ।
- सिकाइको स्तर पहिचानका लागि कुनै न कुनै किसिमको साधनको उपयोग गर्नुपर्छ ।
- सिकाइ क्षति कति भएको छ भन्ने थाहा पाउन र द्रुत सिकाइका लागि कस्ता रणनीतिहरू अपनाउनुपर्छ भन्ने सम्बन्धमा थाहा पाउनका लागि विद्यार्थीको सिकाइ स्तर पहिचान गर्नुपर्छ ।
- सिकाइ स्तरको पहिचान गरी विद्यार्थीलाई पाँचओटा वर्गमा विभाजन गर्नका लागि नेपाली, अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा निदानात्मक साधन अर्थात् प्रश्नपत्र विकास गरिएको छ ।
- यो सत्रमा ती साधनहरूप्रति परिचित भई तिनको प्रयोगको तरिकाको बारेमा छलफल गरी प्रयोगको अभ्यास समेत गर्ने छौं ।

क्रियाकलाप नं. ३: मस्तिष्क मन्थन**(५ मिनेट)**

- विद्यार्थीको सिकाइ स्तर पहिचान गर्नका लागि के कस्ता साधन तथा तरिकाहरूको प्रयोग गर्न सकिन्छ भनी सहभागीहरूलाई प्रश्न गर्ने र सहभागीहरूबाट प्राप्त उत्तरलाई बोर्डमा टिपोट गर्नुहोस् ।
- टिपोट गरिएका साधन र तरिकाहरूका बारेमा छलफल गरी विद्यार्थीको सिकाइ स्तर पहिचान गर्न प्रयोग गर्न सकिने साधन तथा तरिकाहरूको बारेमा प्रष्ट पार्नुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. ४: निदानात्मक साधन मा समूह छलफल**(२५ मिनेट)**

- सहभागीहरूलाई चारओटा समूहमा विभाजन गर्नुहोस् र तल दिइएबमोजिम हुने गरी न्यूनतम सिकाइ सक्षमताको परीक्षणका लागि विषयगत तथा कक्षागत ढाँचा र प्रश्नपत्र दिनुहोस् । जस्तै :

समूह १ - अङ्ग्रेजी

समूह २ - नेपाली

समूह ३ - गणित

समूह ४ - विज्ञान

- सहभागीहरूलाई दिइएको सामग्री (न्यूनतम सिकाइ सक्षमताको मापनका लागि तयार पारिएको विषयगत तथा कक्षागत ढाँचा र प्रश्नपत्र) अध्ययन गरी तलको ढाँचामा विवरण तयार पार्न भन्नुहोस् ।

कार्यपाना २

विषय :

कक्षा :

न्यूनतम सिकाइ सक्षमताको मापनका लागि तयार पारिएको कक्षागत ढाँचा र नमुना साधन (प्रश्नपत्र) को अध्ययन

(क) ढाँचामा समेटिएका विषयक्षेत्रहरू

(ख) ढाँचामा समेटिएका न्यूनतम सिकाइ उपलब्धिहरू

(ग) परीक्षण साधनका विशेषताहरू

(घ) ढाँचा र साधनमा टिप्पणी

- हरेक विषयको समूहगत प्रस्तुतिपश्चात् तलको बाकसमा दिइएका बुँदाहरू समेटी छोटो अन्तर्क्रियात्मक प्रस्तुतीकरण गर्नुहोस् ।

- न्यूनतम सिकाइ सक्षमता निर्धारण गर्दा सम्बन्धित विषयको तल्लो कक्षाको सिकाइ उपलब्धिलाई माथिल्लो कक्षाको न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि मानिएको
- अङ्ग्रेजी विषयमा शब्दावली, पढाइका सक्षमता, कक्षाका लागि उपयुक्त पठन सामग्री र लेखाइका सक्षमताहरू उल्लेख गरी निदानात्मक साधन निर्माणका लागि विशिष्टीकरण तालिका उल्लेख गरिएको
- नेपाली विषयमा सुनाइ, पढाइ र लेखाइका सक्षमताहरू उल्लेख गरी वर्ण पहिचान, शब्द पहिचान, वाक्य पहिचान, शब्दार्थ, श्रुतिबोध, श्रुतिलेखन, अनुलेखन र पठनबोधका कार्यहरू समावेश गरी निदानात्मक साधन निर्माणका लागि विशिष्टीकरण तालिका उल्लेख गरिएको
- गणित विषयको सबै विषयक्षेत्र तालिकीकरण गरी प्रत्येक प्रश्नका माथि विद्यार्थीले सिक्नुपर्ने कुराहरू बुँदागत रूपमा उल्लेख गरी निदानात्मक साधन निर्माणका लागि विशिष्टीकरण तालिका उल्लेख गरिएको
- विज्ञान विषयका सबै विषयक्षेत्र समेटी हरेक विषयक्षेत्रमा न्यूनतम सिक्नुपर्ने कुराहरू उल्लेख गरी निदानात्मक साधन निर्माणका लागि विशिष्टीकरण तालिका उल्लेख गरिएको
- नमुनाका रूपमा तोकिएका कक्षा र विषयका एक एक सेट साधन विकास गरिएको र दिइएको ढाँचा र विशिष्टीकरण तालिकाबमोजिम शिक्षकले साधनको अर्को सेट पनि विकास गर्न सक्ने

क्रियाकलाप नं. ५: निदानात्मक साधनको प्रयोग अभ्यास

(१५ मिनेट)

- कुनै एक विषयको परीक्षणको सम्बन्धित परीक्षण गाइडलाइनका आधारमा नमुना प्रदर्शन गर्नुहोस् । यसको लागि सहभागीलाई विद्यार्थी र प्रशिक्षकले शिक्षकको भूमिका निभाउनुहोस् ।
- नमुना प्रदर्शनका क्रममा विद्यार्थीलाई दिइने निर्देशन, वास्तविक परीक्षण र उत्तरकुञ्जिकाका आधारमा अड्कन गर्ने तरिकासमेत बताउनुहोस्।

क्रियाकलाप नं. ६: निदानात्मक साधनको अड्कन पश्चात तथ्याङ्क प्रविष्टि अभ्यास

(२५ मिनेट)

- शिक्षक स्रोत सामग्रीको सम्बन्धित खण्ड वितरण गर्ने र सो अध्ययन गर्न लगाउने गर्नुहोस्।
- कार्यविभाजन गरेर विषयगत रूपमा तथ्याङ्क इन्ट्रीको लागि तालिका तयार गर्न लगाउने (न्युज प्रिन्ट वा Excel मा) गर्नुहोस् ।

- तथ्याङ्क प्रविष्टि गर्न लगाउनुहोस्। (TRM मा प्राप्ताङ्कलाई ० वा १ मा बदल्ने आधार दिइएको छ। सो तालिकाअनुसार प्रत्येक प्रश्नको प्राप्ताङ्क ० वा १ मा बदली प्रविष्टि गरिने छ।)
- online reporting software मा प्रविष्टि गर्ने विधिबारे बताउनुहोस्।

प्रतिबिम्बन

(५ मिनेट)

- प्रत्येक सहभागीलाई यी दुईओटा सत्रमा सिकेका कुराहरूमध्ये कुनै दुईओटा कुराहरू मेटाकार्डमा लेख्न लगाउनुहोस् र बोर्डमा टाँस्न लगाउनुहोस्। सहभागीहरूलाई ती सबै कुराहरू पढ्न लगाउनुहोस् र सत्रको अन्त्य गर्नुहोस्।

नतिजा विश्लेषण, विद्यार्थी वर्गीकरण र विषयवस्तु छनोट

दिन : पहिलो

सत्र : तेस्रो

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

परिचय

निदानात्मक परीक्षणका उत्तरपुस्तिका परीक्षण गरिसकेपछि विद्यार्थीको प्राप्ताङ्कको अभिलेख राख्ने र सिकाइ आपूर्णका लागि विद्यार्थीको सिकाइ स्तरका आधारमा पाँच समूहमा वर्गीकरण गर्नका लागि नतिजा विश्लेषण गर्नुपर्छ । सोका लागि यस सत्रमा तथ्याङ्क अभिलेखीकरण, तथ्याङ्क विश्लेषण र विद्यार्थी वर्गीकरण कसरी गर्ने भन्ने बारेमा सहभागीहरूलाई विषयगत रूपमा अभ्यास गराइने छ ।

उद्देश्य

यस सत्रको अन्त्यमा सहभागीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुने छन् :

- विषयगत रूपमा निदानात्मक परीक्षण साधनअनुसारको तथ्याङ्क प्रविष्टिको तालिका निर्माण गर्न
- तथ्याङ्क प्रविष्टि गर्ने सिप विकास
- तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने सिप विकास

मुख्य विषयवस्तु

- विषयगत तथ्याङ्क प्रविष्टिको तालिका निर्माण
- तथ्याङ्क विश्लेषण
 - सही जवाफ सङ्ख्या
 - सिकाइ स्तरको प्रतिशत
 - सिकाइ स्तर (तह)
 - प्रश्नअनुसार जम्मा सही जवाफ
 - प्रश्नगत रूपमा सही जवाफ प्रतिशत र
 - उपचारात्मक शिक्षणका लागि विषयवस्तु छनोटका आधार

सामग्री

- निदानात्मक परीक्षण साधन
- शिक्षक स्रोत सामग्री (सम्बन्धित खण्ड)
- न्युजप्रिन्ट पेपर
- क्याल्कुलेटर

सहजीकरण क्रियाकलाप

क्रियाकलाप नं. १: वार्मअप

(१० मिनेट)

सहभागीहरूलाई तल दिइएका प्रश्नहरूको मस्तिष्क मन्थन गराउनुहोस् ।

- निदानात्मक परीक्षण र वार्षिक परीक्षामा के भिन्नता छ ?
- निदानात्मक परीक्षणको नतिजा विश्लेषणको उद्देश्य के हो ?
- निदानात्मक परीक्षाको नतिजा विश्लेषण के कसरी गर्नुपर्दछ ?

क्रियाकलाप नं. ३ : तथ्याङ्कको विश्लेषण

(४५ मिनेट)

- तथ्याङ्क प्रविष्टि गरिएको Datasheet लिन लगाउनुहोस् ।
- शिक्षक स्रोत सामग्रीमा तथ्याङ्क विश्लेषणका लागि दिइएका सूचकहरूको आवश्यकताका बारेमा छलफल गराई सहभागीहरूलाई निम्नअनुसार विश्लेषण गर्न लगाउने गर्नुहोस् । [TRM मा रहेको कक्षा ३ गणितको उदाहरण हेर्नुहोस् ।]

➤ सही जवाफ सङ्ख्या (Sum of row) = प्रत्येक विद्यार्थीको सबै प्रश्नमा जम्मा सही जवाफ

➤ सिकाइ स्तरको प्रतिशत = $\frac{\text{सही जवाफको सङ्ख्या}}{\text{जम्मा प्रश्न सङ्ख्या}} \times 100$ प्रतिशत

➤ प्रश्नअनुसार जम्मा सही जवाफ = प्रत्येक प्रश्नको लहरको जोड अर्थात् प्रत्येक प्रश्नमा सही जवाफ (१) ल्याउने विद्यार्थीको सङ्ख्या

➤ प्रश्नगत रूपमा सही जवाफ प्रतिशत = $\frac{\text{प्रश्नगत जम्मा सही जवाफ}}{\text{जम्मा विद्यार्थी सङ्ख्या}} \times 100$ प्रतिशत

क्रियाकलाप नं. ४ : विद्यार्थी वर्गीकरण र विषयवस्तुको छनोट (३० मिनेट)

- सूचक १ अनुसारको सिकाइ स्तरको प्रतिशत प्रयोग गरी तालिकामा दिइएको आधारअनुसार सिकाइ स्तर १ देखि ५ सम्म लेख्न लगाउने । जस्तै: कुनै विद्यार्थीको सही जवाफ प्रतिशत ३५% भन्दा न्यून छ भने १ तह हुने छ, जुन आधारभूत भन्दा न्यून हो भने १०% भन्दा उच्च भए तह ५ हुने छ जुन उत्कृष्ट विद्यार्थी तह हुने छ ।
- तह १ देखि ३ सम्मका विद्यार्थीलाई उपचारात्मक शिक्षण गर्नुपर्ने भएकाले सो कुन कुन विद्यार्थीलाई कस्तो शिक्षणको आवश्यकता हो भनी TRM मा दिइएको उदाहरणअनुसार एकिन गर्नुहोस् । विषय अनुसार उदाहरणमा दिइएको भन्दा फरक रणनीति आवश्यक भएको सो अनुसार उपचारात्मक शिक्षणको रणनीति एकिन गर्न लगाउनुहोस् ।
- सहभागीहरूलाई जम्मा सही जवाफको प्रतिशत हेरी ६० प्रतिशत भन्दा न्यून सही जवाफ आउने प्रश्नहरूमा चिनो (✓) लगाउन भन्नुहोस् । ती चिनो लगाएका प्रश्नहरूले विद्यार्थीलाई उपचारात्मक शिक्षण आवश्यक भएका क्षेत्र जनाउने छन् ।

- TRM मा उल्लेख भएअनुसार चिनो लगाएका प्रश्नको विषयक्षेत्र पहिचान गरी समूह शिक्षण र व्यक्तिगत शिक्षणको लागि विषयवस्तु छनोट गरी विषयवस्तुको सूची बनाउनुहोस् ।
- प्रत्येक समूहको कार्यको प्रस्तुति गर्न लगाउनुहोस् ।

प्रतिबिम्बन

(५ मिनेट)

सहभागीहरूलाई यस सेसनमा सिकेका कुरा र परेका कठिनाइका बारेमा प्रतिबिम्बन गर्न लगाउनुहोस्। छलफलबाट अस्पष्ट भएका कुराहरू प्रशिक्षकले टिपोट गरी अर्को सेसनमा छलफल गराउनुहोस् ।

सिकाइ आवश्यकताका आधारमा रणनीति तथा क्रियाकलापहरू पहिचान, छनोट र प्रयोग

दिन: दोस्रो

सत्र: पहिलो

समय: १ घण्टा ३० मिनेट

परिचय

विभिन्न अध्ययन अनुसन्धानको प्राप्तिअनुसार कोभिड-१९ को प्रभावले विद्यार्थीका सिकाइमा क्षति भएको देखाउँछ । विद्यार्थीको सिकाइ क्षति आपूरणका लागि विद्यार्थीको सिकाइ स्तरको मापन गर्नु पूर्वशर्त हो। विद्यार्थीको सिकाइको अवस्थाको मूल्याङ्कन गरी उनीहरूलाई समूहीकृत गरी आवश्यकताअनुसारको सिकाइ सहजीकरण रणनीति तथा क्रियाकलापहरू पहिचान र छनोट गर्नुपर्ने हुन्छ। तसर्थ यस सत्रमा सिकाइ स्तरको आधारमा वर्गीकृत विद्यार्थीको सिकाइ आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने रणनीति तथा क्रियाकलापहरूको पहिचान, छनोट र प्रयोगको बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गरिने छ ।

उद्देश्य

यस सत्रको अन्त्यमा सहभागीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुने छन् :

- सिकाइ स्तरको आधारमा वर्गीकृत विद्यार्थीको सिकाइ सहायताका लागि आवश्यक रणनीति तथा क्रियाकलापहरूको पहिचान गरी छनोट गर्न
- वर्गीकृत विद्यार्थीको समूहअनुसारका रणनीति तथा क्रियाकलापहरूको प्रयोग गर्न

सामग्री

- मेटाकार्ड
- भिडियो
- पाठपत्र
- वेभ लिङ्क

विषयवस्तु

- सिकाइ स्तरको आधारमा वर्गीकृत विद्यार्थीको आवश्यकता
- सिकाइ स्तरको आधारमा वर्गीकृत विद्यार्थीको सिकाइ सहायताका लागि रणनीति तथा क्रियाकलापहरू

सहजीकरण क्रियाकलाप

क्रियाकलाप नं. १: मस्तिष्क मन्थन (brainstorming)

(१० मिनेट)

- प्रत्येक सहभागीहरूलाई मेटाकार्ड वितरण गर्नुहोस् ।

- सिकाइ क्षति भएका विद्यार्थीको सिकाइ आपूर्ण गर्न के गर्न सकिएला भनेर मेटाकार्डमा एक एक ओटा बुँदा टिपोट गर्न लगाउनुहोस् ।
- टिपोट गरिएका बुँदाहरूलाई पालैपालो गरेर प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस् ।
- सहभागीले प्रस्तुत गरेका बुँदाहरूलाई बोर्डमा टिपोट गर्दै जानुहोस्।बोर्डमा टिपोट गरिएका बुँदाहरूका बारेमा छलफल गरी सत्रको परिचय दिनुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. २: सिकाइ आपूर्णका रणनीतिहरू छलफल

(५० मिनेट)

- सहभागीहरूलाई विभिन्न ५ समूहमा विभाजन गर्नुहोस् । प्रत्येक समूहलाई देहायका विषयवस्तु प्रदान गर्नुहोस् ।
 - सिकाइ क्षति समूह: विद्यार्थीको सिकाइ स्तरमा आधारित शिक्षण
 - सिकाइ सङ्कट समूह: विद्यार्थी मेन्टरिङ र सहपाठी सिकाइ
 - सिकाइ गरिबी समूह: परियोजनामा आधारित सिकाइ
 - सिकाइ आपूर्ण समूह: असमकालिक सिकाइ
 - सिकाइ उत्कृष्टता समूह: विद्यार्थी स्वनिर्देशित सिकाइ
- सिकाइ क्षति समूहलाई देहायको वेभ लिङ्क प्रदान गरी भिडियो हेर्न र सुन्न लगाउनुहोस्।विद्यार्थीको सिकाइ स्तरमा आधारित शिक्षण (TaRL) गर्दा विद्यार्थीमा देखिएको सिकाइ क्षतिको न्यूनीकरण हुन सक्छ ? भनी बुँदागत टिपोट पनि गर्न लगाउनुहोस्। <https://www.youtube.com/watch?v=KsLhj79gLLQ>
- सिकाइ सङ्कट समूहलाई विद्यार्थी मेन्टरिङसम्बन्धी देहायको लिङ्क प्रदान गरी हेर्न लगाउनुहोस् । https://www.youtube.com/watch?v=fzrM_5G9d_0&t=114s । भिडियो हेरी विद्यार्थी मेन्टरिङको प्रयोगले विद्यार्थीको सिकाइ क्षति आपूर्णमा सहयोग गर्न सक्ने विविध विकल्पहरूको पहिचान गर्न समेत लगानउनुहोस् ।
- सिकाइ गरिबी समूहलाई परियोजनामा आधारित सिकाइ विधिको बारेमा छलफल गरी समूहमा बुँदागत टिपोट गर्न लगाउनुहोस् ।
- सिकाइ आपूर्ण समूहलाई असमकालिक सिकाइका रणनीति तथा सम्भावित क्रियाकलाप र सामग्रीहरूको बारेमा समूहमा छलफल तथा अन्तक्रिया गरी बुँदागत टिपोट गर्न लगाउनुहोस् ।
- सिकाइ उत्कृष्टता समूहलाई देहायको भिडियो लिङ्क प्रदान गरी विद्यार्थीको सिकाइ क्षति आपूर्णको लागि स्वनिर्देशित र स्वनियमन (self-directed and self-regulated) सिकाइले कसरी सहयोग गर्न सक्छ भन्ने प्रश्न राखी के कस्ता योजना तथा क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न सकिएला बुँदागत रूपमा टिपोट गर्न लगाउनुहोस् ।
<https://www.youtube.com/watch?v=3g1zlU5vbMk&t=12s> ।
- प्रत्येक समूहलाई १० देखि १५ मिनेटको समय प्रदान गरी समूहको निष्कर्ष तयार पार्न लगाउनुहोस् ।

- समूहमा टिपोट गरिएका बुँदाहरूलाई पालैपालो गरेर प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस् ।
- सबै समूहको प्रस्तुतीकरणपश्चात् छलफलमा ल्याइएका रणनीतिहरूको कक्षाकोठामा कार्यान्वयन गर्दा के कस्ता विधि तथा तरिकाहरू प्रयोग गर्न सकिएला भनी सहभागीहरूलाई खुला प्रश्न (open question) राख्नुहोस् ।
- सहभागीहरूको अनुभव तथा विचारलाई टिपोट गर्दै जानुहोस् ।
- सबै समूहको प्रस्तुतीकरणपश्चात् सहजकर्ताको तर्फबाट सिकाइ आपूर्णको रणनीतिका बारेमा बारेमा पावरप्वाइन्टको माध्यमबाट आफ्ना विचारहरू राख्नुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. ३: सिकाइ आपूर्णका थप रणनीतिहरू छलफल (२० मिनेट)

- सहभागीहरूलाई सामूहिक रूपमा (as a whole class discussion) विद्यार्थीको सिकाइ क्षति आपूर्ण गर्न क्रियाकलाप २ मा गरिएका रणनीतिभन्दा फरक केकस्ता रणनीति कार्यान्वयन गर्न सकिएला भन्ने बारेमा छलफल गर्नुहोस् ।
- सहभागीहरूले व्यक्त गरेका विचारहरूलाई बोर्डमा टिपोट गर्दै जानुहोस् ।
- सहभागीहरूको विचार सङ्कलनपश्चात् क्रियाकलाप नं. २ का रणनीतिहरू समेतलाई सम्बोधन गर्दै सहजकर्ताको तर्फबाट सम्भावित रणनीतिहरूको बारेमा छलफल गरी थप स्पष्ट बनाउनुहोस् ।

नोट: सम्भावित रणनीतिहरू प्रशिक्षार्थी स्रोत सामग्रीबाट लिन सकिन्छ ।

प्रतिबिम्बन

(१० मिनेट)

देहायका प्रश्न सोधी सत्रको विषयवस्तुलाई प्रतिबिम्बन गरी समीक्षा गराउनुहोस् :

- विद्यार्थीको सिकाइ क्षतिको आपूर्ण गर्न कुनै ५ ओटा रणनीतिको बताउनुहोस् ?
- विद्यार्थी मेन्टरिङअन्तर्गत के कस्ता क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिएला ?
- आधारभूत तहभन्दा कम सिकाइ स्तर भएका विद्यार्थीको सिकाइ आपूर्ण गर्न के कस्ता रणनीति तथा क्रियाकलापहरू अवलम्बन गर्न सकिएला ?

विद्यार्थीको वर्गीकृत समूहका आधारमा क्रियाकलाप कार्यान्वयन योजना निर्माण र कार्यान्वयन

दिन : दोस्रो

सत्र : दोस्रो र तेस्रो

समय : ३ घण्टा

परिचय

निदानात्मक परीक्षणबाट पाँच समूहमा वर्गीकृत विद्यार्थीका सिकाइ आपूर्णका लागि योजनाबद्ध सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ । विभिन्न सिकाइ स्तरका विद्यार्थीलाई एउटै कक्षामा राखी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नु एक चुनौतीपूर्ण कार्य हो । यसका लागि फरक कठिनाइ स्तर भएका कार्यहरू शिक्षकले निर्माण गरी सिकाइ सहजीकरण गर्नुपर्छ । यस सत्रमा कक्षा ३-८ सम्मका विभिन्न सिकाइ स्तर भएका विद्यार्थीका लागि नेपाली, अङ्ग्रेजी, गणित, विज्ञान विषय शिक्षण सिकाइ नमुना क्रियाकलाप योजना निर्माण र छलफल गरिने छ ।

उद्देश्य

यस सत्रको अन्त्यमा सहभागीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुने छन् :

- सिकाइ स्तरको आधारमा सिकाइ आपूर्ण योजना तयार गर्न
- आफूले तयार गरेको सिकाइ आपूर्ण योजना कार्यान्वयन विधि चर्चा गर्न

मुख्य विषयवस्तु

- सिकाइ आपूर्णका लागि सम्भावित विषयगत क्रियाकलापहरू
- सिकाइ आपूर्ण योजना निर्माण र कार्यान्वयन विधि

सामग्री

- योजना खाका (प्रशिक्षार्थी स्रोत सामग्रीमा दिइएको)
- म्युजिक बजाउने साधन (मोबाइल)
- भकुन्डो
- नमुना क्रियाकलापका लागि आवश्यक सामग्री

सहजीकरण क्रियाकलाप

क्रियाकलाप नं. १: सिकाइ क्रियाकलापहरूको पुनरावलोकन

(१० मिनेट)

- यसअघि पहिचान तथा छनोट भएका मुख्य ३ ओटा क्रियाकलाप व्यक्तिगत रूपमा मेटाकार्डमा लेखेर भित्तामा टाँस लगाउनुहोस् । ती क्रियाकलापहरू सबैलाई पालैपालो हेर्न लगाउनुहोस् ।
- सहभागीहरूले लेखेर भित्तामा टाँस गरेका कुन कुन सिकाइ क्रियाकलाप ५ समूहमा वर्गीकृत विद्यार्थीका सिकाइ आपूर्णका लागि उपयुक्त हुन्छ होला भनी मष्तिष्क मन्थन गराउनुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. २: सिकाइ आपूरणका लागि नमुना क्रियाकलापको प्रदर्शन

(१ घण्टा)

- आधारभूत तहका नेपाली, अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञानमध्ये कुनै एक वा बढी विषयमा तयार गरिएका सिकाइ आपूरण योजना (सहजकर्ताले सहजीकरण सत्रभन्दा अघि नै गरिसकेका हुने छन्) अनुसार नमुना क्रियाकलाप प्रदर्शन गर्नुहोस् ।
- प्रदर्शनपश्चात् सहभागीहरूलाई यस्ता क्रियाकलापको आआफ्नो विद्यालयमा प्रभावकारिताका सम्बन्धमा छलफल गराउनुहोस् ।

नोट: नमुनासहितको क्रियाकलाप शिक्षक स्रोत सामग्रीमा समावेश गरिएको छ ।

क्रियाकलाप नं. ३: प्रदर्शन गरिएको नमुना क्रियाकलापसहितको योजना छलफल (१५ मिनेट)

- सहभागीहरूलाई पाँच समूहमा विभाजन गर्नुहोस् । प्रत्येक समूहलाई नमुना क्रियाकलापसहितको योजना भएको पाठपत्र वितरण गर्नुहोस् ।
- योजनाअनुसारको प्रस्तुतीकरण थियो वा थिएन छलफल गर्दै उक्त योजनाका आधारमा योजना खाकामा आवश्यक सुधार गर्न सहभागीहरूबाट पृष्ठपोषण लिनुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. ४: सहभागीहरूद्वारा सिकाइ आपूरण योजना निर्माण अभ्यास

(४० मिनेट)

- सहभागीहरूलाई नेपाली, अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान गरी विषयगत रूपमा ४ समूहमा विभाजन गर्नुहोस् ।
- प्रत्येक समूहलाई आआफ्नो विषयको निदानात्मक साधनको प्रयोगमार्फत पहिचान भएका सिकाइ आपूरण गर्नुपर्ने एकाङ्गत वा पाठगत विषयवस्तुको पहिचान गर्नुहोस् ।
- प्रत्येक समूहलाई सिकाइ आपूरणका लागि नमुना क्रियाकलाप तयार गर्न पहिचान गरिएका विषयवस्तुहरू मध्येबाट कुनै एक विषयवस्तु छान्न लगाउनुहोस् ।
- क्रियाकलाप नम्बर ३ मा छलफल गरी प्रस्तुत गरिएका सिकाइ योजनाको खाका पुनः प्रस्तुत गर्नुहोस् र सोही खाकाको आधारमा प्रत्येक समूहले यस अघि पहिचान गरिएको विषयवस्तु सिकाउन नमुना सिकाइ क्रियाकलाप तयार गर्न लगाउनुहोस् ।
- प्रत्येक समूहले तयार गर्ने सिकाइ क्रियाकलाप योजनामा विभिन्न सिकाइ स्तर भएका विद्यार्थीलाई प्रदान गरिने आवश्यक भिन्न भिन्न सिकाइ सहायताका उदाहरण झल्कनुपर्ने कुरा बताइदिनुहोस् ।
- प्रत्येक समूहले तयार गर्ने सिकाइ क्रियाकलाप योजनामा विद्यार्थीको सुधारात्मक मूल्याङ्कनका विधि तथा रणनीतिहरू समेत समावेश गर्न सहजीकरण गर्नुहोस् ।

(नोट: नेपाली, अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान गरी विषयगत रूपमा सिकाइ योजनाको नमुना प्रशिक्षार्थी स्रोत सामग्रीमा दिइएको छ ।)

क्रियाकलाप नं. ५: सहभागीद्वारा तयार भएको सिकाइ योजना प्रस्तुतीकरण र छलफल (१५ मिनेट)

- प्रत्येक समूहलाई आफूले तयार गरेको सिकाइ आपूर्ण योजना प्रस्तुत गर्न लगाउनुहोस् ।
- प्रस्तुतीकरण उपर पृष्ठपोषण आदानप्रदान गरी सिकाइ आपूर्ण योजनामा आवश्यक सुधार गर्न लगाउनुहोस् ।

क्रियाकलाप नं. ६: पञ्च मूल्याङ्कन र विद्यार्थीको पुनवर्गीकरण (३० मिनेट)

- निदानात्मक साधनको प्रयोग गरी विद्यार्थीको सिकाइ स्तर निर्धारण गर्ने विधि सम्बन्धमा पुनरावलोकन गराउनुहोस्।सोही तरिकाले विद्यार्थीको पञ्च मूल्याङ्कन समेत गर्नुपर्ने कुराको जानकारी गराउनुहोस् ।
- पञ्च मूल्याङ्कनबाट प्राप्त जानकारी कसरी उपयोग गर्न सकिएला भन्ने प्रश्न सोधी छलफल गराउनुहोस् । सहभागीहरूको उत्तरलाई सम्बोधन गर्दै मूल्याङ्कनका नतिजाबाट पुनर्योजना तयार गर्न, व्यक्तिगत सिकाइ सहायता (Scaffolding) गर्न, कक्षाकोठा बाहिर गर्न सकिने सिकाइ योजना तयार गर्ने, अभिभावक मिटिङका लागि एजेन्डा जानकारी हुने लगायतका मूल्याङ्कनको प्रयोगसम्बन्धी छलफल गर्नुहोस् ।
- मूल्याङ्कनको नतिजाका आधारमा विद्यार्थीको सिकाइमा सहायता गर्ने सम्बन्धमा अभिभावकहरूसँग अन्तर्क्रिया गरिनुपर्ने पक्षहरू व्यक्तिगत रूपमा बुँदाटिपोट गर्न लगाउने र सबैले टिपेका बुँदाहरूलाई एकीकृत गर्नुहोस् ।
- मूल्याङ्कनको नतिजाका आधारमा विद्यार्थीको सिकाइमा सहायता गर्ने सम्बन्धमा अभिभावकहरूसँग गरिने अन्तरक्रिया तथा सरोकारवालाको भूमिका सम्बन्धमा छलफल गर्नुहोस् ।

प्रतिबिम्बन

(१० मिनेट)

- तातु आलु खेलमार्फत सिकाइको प्रतिबिम्बन गराउनुहोस् ।
खेल विधि
 - सहभागीहरूलाई गोलो घेरामा राख्नुहोस् ।
 - म्युजिक बजाउने साधन (मोबाइल) र भकुण्डोको व्यवस्था गर्नुहोस् ।
 - म्युजिक बजाउँदै घेरामा भकुण्डो पास गर्न लगाउनुहोस् । म्युजिक बज्दै गर्दा भकुण्डो पास गर्ने र म्युजिक रोकिँदा भकुण्डो हातमा समाउने नियम बनाउनुहोस् ।
 - म्युजिक रोकिँदा जसको हातमा भकुण्डो पर्छ, उसलाई आजको सिकाइसम्बन्धी प्रश्न सोधी उत्तर भन्न लगाउनुहोस् ।
 - यो प्रक्रिया आवश्यकताअनुसार दोहोर्‍याउनुहोस् ।